

УДК 330.3

DOI: <https://doi.org/10.32782/business-navigator.79-53>**Шишковський А.О.**

аспірант

*Західноукраїнський національний університет***Зварич І.Я.**доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри міжнародної економіки*Західноукраїнський національний університет***Shyshkovskyi Andrii**

Postgraduate Student

*West Ukrainian National University***Zvarych Iryna**

Doctor of Economic Sciences, Professor,

Head of the Department of International Economics

West Ukrainian National University

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ОСНОВНИХ ІНСТИТУЦІЙНИХ ТЕОРІЙ КРИЗЬ ПРИЗМУ ІСТОРИЧНИХ ХРОНІК ДЛЯ ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ

IMPLEMENTATION OF BASIC INSTITUTIONAL THEORIES THROUGH THE PRISM OF HISTORICAL CHRONICLES FOR THE POST-WAR RECONSTRUCTION OF UKRAINE

У статті розглядається, як інституційна теорія може допомогти сформувати відновлення України після війни, зосереджуючись на відновленні управління, економіки та соціальної стабільності. Досліджено, як різні інституції впливають на формування політики, і запропоновано ідеї щодо того, як покращити політичні процеси в Україні у післявоєнному контексті. Використовуючи історичний та порівняльний підхід, у дослідженні розглядається, як моделі управління розвивалися з часом, і застосовується структура політичного циклу, щоб зрозуміти ці зміни. Отримані результати свідчать про те, що три інституційні перспективи – історичний інституціоналізм, інституціоналізм раціонального вибору та соціологічний інституціоналізм – є ключовими для покращення політичного ландшафту України. Дослідження підкреслює необхідність поєднання підходів «зверху вниз» і «знизу вгору», витягаючи уроки з таких країн, як Німеччина та Балкани. Заглядаючи вперед, дослідження передбачає, що майбутні дослідження мають бути зосереджені на зміцненні українських інституцій та покращенні управління.

Ключові слова: інституційна теорія, післявоєнна відбудова, урядування, політичний цикл, історичний інституціоналізм, інституціоналізм раціонального вибору, соціологічний інституціоналізм, Україна, державотворення, економічне відновлення.

Institutions are at the heart of shaping policy outcomes, especially in post-war situations where state reconstruction and economic revival are top priorities. According to institutional theory, structures, norms, and interactions between different actors play a significant role in shaping how policies are developed and implemented. When it comes to the post-war context of Ukraine, understanding how these institutional frameworks can be applied is crucial for building a resilient, functional state. This study delves into how institutional theory can help shape Ukraine's post-war model, focusing on governance, economic recovery, and social stability. The purpose of this study is to explore how different institutional approaches influence the political cycle in Ukraine and to suggest ways to improve post-war governance and institutional development in the country. This study uses a comparative and historical approach to assess changes in governance models over time. Using the framework of the policy cycle, it examines the different stages of policy—from agenda-setting and policy formulation to implementation and evaluation—through the lens of post-war challenges in Ukraine. The findings show that institutional theory—divided into historical institutionalism, rational choice institutionalism, and sociological institutionalism—provides a useful framework for understanding how to improve Ukraine's political landscape. Historical institutionalism emphasizes the long-term pathways that have shaped governance in Ukraine, while rational choice institutionalism emphasizes the need for clear incentives to ensure political and economic stability. On the other hand, sociological institutionalism draws attention to the importance of norms and shared values in guiding policy decisions. The study also highlights the need to combine top-down and bottom-up models to ensure effective governance at every level. To better understand these dynamics,

the study examines historical examples such as postwar Germany and the Balkans, which show how important legal, economic, and social institutions are in state reconstruction. Looking ahead, future research should focus on refining Ukraine's institutional classifications, identifying governance structures that can drive more effective policies. Strengthening institutional legitimacy, increasing bureaucratic capacity, promoting decentralization, engaging civil society, and seeking international support will be key to ensuring sustainable postwar recovery. By learning from the past and adhering to a clear policy cycle, Ukraine can rebuild a stronger and more resilient state that serves its citizens and ensures a stable future.

Keywords: institutional theory, post-war reconstruction, governance, political cycle, historical institutionalism, rational choice institutionalism, sociological institutionalism, Ukraine, state formation, economic recovery.

Постановка проблеми. В умовах післявоєнного відновлення України, зокрема в контексті формування нових інституцій, розбудови державних структур та відновлення економіки, важливу роль відіграє інституційна теорія. Вона дозволяє зрозуміти, яким чином усталені структури, норми та взаємодія акторів визначають результати політичних процесів. Оскільки ефективність державної політики після війни має критичне значення для соціальної стабільності та економічного відновлення, виникає необхідність глибшого аналізу того, як інституції можуть бути використані для побудови стійкої і функціональної держави. Виклики, з якими стикається Україна в післявоєнний період, включають недостатню ефективність існуючих інституцій, необхідність адаптації до нових умов і реструктуризацію управлінських систем для досягнення максимального економічного результату.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Варто зазначити, що тема дослідження досить об'ємна і ставить на меті об'єднати досвід низки поколінь із сучасними реаліями, отож задля комплексного дослідження було використано велику кількість іноземних джерел. Зокрема, вплив інституцій на економічний розвиток, а також механізми формування економічних систем вдалось глибше розкрити завдяки науковому доробку К. Норта [1]. Стаття О.Е. Вільямсона [4] дозволила проаналізувати організаційні структури та механізми їх впливу на ринкову економіку. Аналіз праць таких вчених як П.А. Холл і Р.К.Р. Тейлор [5] став корисним для розуміння основних підходів до аналізу інституціональних змін у політичній науці, а дослідження П. Пірсона [7] розкрило концепцію шляхової залежності та її значення для довгострокових політичних та економічних процесів. Публікації Д. Ацемоглу та Дж.А. Робінсон [2] аналізують ключові фактори, що визначають економічний розвиток країн, що дало можливість уточнити теоретичні основи політико-економічного аналізу. Дослідження Е. Острома [3] було корисним при розгляді механізмів самоорганізації суспільств та управління спільними ресурсами, оскільки надає емпіричні дані, що підтверджують ефективність інституційних підходів.

Формулювання завдання дослідження. Завдання цієї роботи полягає в детальному дослідженні того, як інституційна теорія може бути застосована для розвитку повоєнної інституційної моделі України. Зокрема, потрібно з'ясувати, як інституції впливають на процеси державного врядування, економічне відновлення та соціальну стабільність. Аналіз процесу формування політики в Україні в післявоєнний період дозволить розкрити, як інституційні структури впливають на прийняття рішень і формують політичні результати. Дослідження також має на меті вивчити взаємодію між

акторів на різних етапах політичного процесу, враховуючи інституційні бар'єри та можливості. Застосування інституційної теорії у цьому контексті є важливим для досягнення стабільності та розвитку національної економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інституційна теорія, на яку можуть і повинні покладатись законодавці в Україні, складається з двох переважаючих течій: «старого інституціоналізму» та «нового інституціоналізму». Дослідження політології та державного управління наприкінці 19-го та початку 20-го століть наголошували на визнанні офіційних урядових інститутів. Класичний підхід стверджує, що, окрім економічних і соціальних умов, ефективність функцій держави залежить від структури та ефективності функціонування політичних інститутів, котрі в Україні, згідно цілого ряду досліджень, перебувають в режимі стагнації. Після закінчення Першої світової війни старий інституціоналізм наголошував на створенні формальних інститутів, таких як конституції. Тим не менш, різноманітні соціально-економічні проблеми, прикладом яких стала Велика депресія 1930-х років, зробили політику, прийняту в цю епоху, неефективною. Після закінчення Другої світової війни та створення нових національних держав і організацій, у тому числі Організації Об'єднаних Націй (ООН), відбулася значна трансформація теоретичних рамок політичної науки. Ця трансформація ознаменувала перехід від акценту на формальних державних організаціях і структурах, заснованих на правилах, до більш орієнтованої на суспільство організаційної парадигми. У міру розширення соціальних, економічних і політичних інститутів виникли різні проблеми, зокрема безробіття. Ці зміни змусили політиків вийти за межі традиційних інституційних рамок, прокладаючи шлях до появи «нового інституціоналізму», який зосереджується на динаміці розподілу влади та колективних діях, які охоплюють неформальні відносини [23]. Новий інституціоналізм як окрему теоретичну орієнтацію започаткували двоє політологів. Ця структура визнає, що інститути функціонують у складному середовищі, яке складається з різноманітних суспільних інститутів. Наприклад, судова влада (правова установа) оцінює, чи парламент (законодавча установа) проводить політику відповідно до конституційних мандатів. Крім того, парламент виконує функцію наглядового органу, який забезпечує роботу виконавчої гілки влади (включаючи адміністративні установи, такі як міністерства) у межах параметрів, встановлених її законодавчою владою [3]. Еволюція поведінкових поглядів на функціонування соціальних і політичних інститутів породила три різні підходи в рамках нового інституціоналізму: (1) історичний інституціоналізм, (2) інституціоналізм раціонального вибору

та (3) соціологічний інституціоналізм. Кожен цих підходів варто розглядати крізь призму інститутів в Україні і їхнього формування для досягнення соціальних і політичних результатів (табл. 1).

Історичний інституціоналізм стверджує, що функціональність державного устрою, разом із політикою та формулюванням політики держави, нерозривно пов'язані з її історичним розвитком. Вчені, які виступають за історичний інституціоналізм, зокрема Карл Полані, Теда Скочпол і Філіп С. Шміттер, стверджують, що історичні основи значно впливають на суспільні конструкції, оскільки будь-які політичні події, що відбуваються в історичному контексті, мають безпосередній вплив на різні процеси прийняття рішень всередині країни. Інституціоналізм раціонального вибору (RCI) вивчає появу інституцій та їхній вплив на поведінку та соціальні результати нації. Хол і Тейлор описують RCI як структуру, в якій люди прагнуть максимізувати свою корисність, що часто призводить до неоптимальних результатів, оскільки інститути формують очікування щодо поведінки інших. Марч і Олсен описують RCI як базу на «логіці консеквенціалізму». Головна передумова RCI полягає в тому, що політики роблять раціональний вибір на основі очікуваних наслідків доступних альтернатив, таким чином вибираючи найбільш сприятливі варіанти, які посилюють їхні цілі шляхом зміни та формування інституційного середовища [4; 5].

Дослідження Філіпа Селзніка про адміністрацію долини Теннессі, викладене в його праці «TVA and the Grass Roots; A Study in the Sociology of Formal Organisation» (1949), є основоположним внеском у перспективу соціологічного інституціоналізму. Хол і Тейлор стверджують, що соціологічні інституції виходять за межі простих формальних правил і норм, включаючи моральні міркування, які впливають на індивідуальну поведінку в контексті вирішення проблем. Ця

точка зору стверджує, що індивіди діють у соціально сконструйованому контексті, де «логіка відповідності» диктує, що рішення та вибір приймаються на основі того, що сприймається як соціально прийнятне. Крім того, соціологічний інституціоналізм стверджує, що інститути створюються не лише для підвищення ефективності вирішення проблем, але й для зміцнення соціальної легітимності, таким чином пристосовуючи усталені моделі поведінки. Ця концептуалізація призводить до розвитку інституційного ізоморфізму, який передбачає, що легітимність є домінуючою силою в організаціях [5; 6].

Усі підходи в інституційній теорії стверджують, що інституції відіграють вирішальну роль у процесах прийняття рішень, незалежно від того, чи є ці інституції історично створеними, соціально регульованими чи функціонують як максимізаційні суб'єкти. Ініціація політики призводить до різних рішень; отже, розуміння етапів політичного циклу має важливе значення, оскільки воно з'ясовує, як інституційна теорія покращує процес розробки політики. Отож, у сукупності ці підходи пропонують комплексну основу для розробки та реалізації політики післявоєнної реконструкції в Україні. Післявоєнні держави потребують ефективних інституцій для усунення прогалин в управлінні, економічного відродження та соціальної згуртованості (табл. 2).

Процес політики охоплює послідовність етапів, які організовані в межах структури, відомої як цикл політики. Цей цикл починається з визначення проблеми та включення її до офіційного порядку денного уряду. Згодом на основі урядового порядку денного розробляються політичні пропозиції, з яких політики, наділені офіційними юридичними повноваженнями, можуть вибрати одну, дві або жодної. Після прийняття рішень політика виконується відповідно до різних стратегій та інструментів, створених на етапі формулювання або прийняття, кульмінацією яких є оцінка результатів.

Таблиця 1

Три основні призми для розуміння державної політики

Інституційний підхід	Базова характеристика	Застосування до України
Історичний інституціоналізм	Підкреслює вплив історичних траєкторій на інституційний розвиток	Інституційна еволюція України від радянського правління до сучасної європейської демократії визначає політичний вибір
Інституціоналізм раціонального вибору	Зосереджується на тому, як актори максимізують корисність в рамках інституційних обмежень	Політики повинні розробити стимули, які відповідають демократичним реформам та економічному зростанню
Соціологічний інституціоналізм	Вивчає роль норм, цінностей і соціальних конструктів у формуванні інституційної поведінки	Політика соціальної згуртованості та культурні фактори повинні керувати інституційними реформами

Джерело: систематизовано на основі джерел [3; 4; 7]

Таблиця 2

Роль інститутів у післявоєнному розвитку

Інституційний компонент	Роль інституційної складової у відбудові
Судова влада	Зміцнити правову базу щодо прав власності, боротьби з корупцією та вирішення конфліктів
Законодавча влада	Прийняти закони, що підтримують економічне відновлення та інституційну прозорість
Виконавча гілка влади	Забезпечення скоординованої реалізації політики та підзвітності
Органи місцевого самоврядування	Сприяти регіональному розвитку та відбудові інфраструктури

Джерело: систематизовано автором

Подальша розробка політичного циклу наголошує на етапі визначення порядку денного та етапі реалізації політики [13, 16]. Всі стадії полісного циклу мають і можуть реалізовуватись в контексті України (табл. 3).

Етап визначення порядку денного. Цей етап є початковим і, мабуть, найбільш критичним етапом політичного циклу, оскільки він стосується виникнення проблем, які вимагають державного втручання. Етап визначення порядку денного суттєво впливає на наступні етапи; без вирішення відповідної проблеми навіть ретельне виконання наступних процесів може не вирішити фундаментальних проблем, на вирішення яких спрямована державна політика. Цей етап складається з двох компонентів: (1) визначення проблеми та (2) визначення порядку денного. Визначення проблеми передбачає артикуляцію проблем і представлення їх громадськості, таким чином забезпечуючи визнання цих проблем як значущих проблем. Важливо, щоб соціальні проблеми перетворювалися на політичні, оскільки державна політика діє в політичних рамках; відповідно, без політичної участі проблеми залишаються невирішеними [12; 14]. Для того, щоб суспільні проблеми набули статусу політичних, мають бути виконані певні умови: (1) проблема має привернути увагу громадськості, залучаючи значну кількість осіб, і (2) проблема має характеризуватися конфліктом.

Проблема перетворення соціальної проблеми на політичну недостатньо для вирішення, оскільки не всі політичні проблеми можна асимілювати; таким чином, питання мають бути включені до офіційного порядку денного уряду. Офіційний або інституційний порядок денний слугує для уточнення суспільних і політичних проблем, включаючи високий рівень причинно-наслідкових рамок. Існує потреба в конкретних і остаточних рішеннях, щоб посилити серйозність з боку ініціаторів і визначити захворюваність (що передбачає обґрунтування фактичного існування проблеми шляхом вказівки, хто і скільки постраждає) з великою близькістю (посилаючись на проблеми, які безпосередньо або опосередковано впливають на інтереси більшої групи) і причинно-наслідковий зв'язок, тому, якщо особи, які приймають політичні рішення, вважаються задоволеними, питання може бути включене в офіційному порядку денному [15; 20].

Етап прийняття або формулювання політики. У контексті парламентської демократії формулювання політичних пропозицій переважно залучає виконавчу владу, включаючи членів кабінету міністрів і міністерську бюрократію. Члени кабінету відіграють ключову роль у винесенні питань на офіційний порядок денний уряду. Однак саме міністерська бюрократія сприяє розробці політичних пропозицій, що відображають уподобання різних зацікавлених сторін. Фаза прийняття є

особливо важливою, оскільки міністерські бюрократи використовують існуючі інституційні рамки, щоб максимізувати свої інтереси, явище, яке пояснюється теорією інституціоналізму раціонального вибору (RCI), згідно з якою ключові учасники прагнуть оптимізувати свою корисність, потенційно відхиляючись від фактичних проблем. Після того, як політична пропозиція зазнає змін парламентськими комітетами та подається до кабінету, вона передається до парламенту для офіційного ухвалення [15; 20; 29].

Етап реалізації політики. Після прийняття політики її впровадження має вирішальне значення для здійснення змін у поведінці, як це передбачено політиками. Етап впровадження передбачає виконання урядовою бюрократією прийнятої політики, як це визначено в політичних діях. Міністерська бюрократія відіграє центральну роль під час визначення порядку денного завдяки їхньому доступу до різноманітної інформації та фінансових ресурсів. Під час фази впровадження, це головним чином бюрократичний апарат польового рівня, що складається з різних пов'язаних департаментів і директоратів, який в основному займається виконанням політики. Реалізація політики значною мірою залежить від спроможності залучених учасників та установ, які стикаються з такими проблемами, як зміни правил і бюджетні обмеження. Різноманітні моделі описують процес впровадження: лінійна модель наголошує на раціональних рішеннях незалежно від їх здійсненності, інтерактивна модель зосереджена на вирішенні проблем, що виникають під час виконання, модель «зверху вниз» оцінює результати на основі вказівок високопосадовців, модель «знизу вгору» визначає пріоритети внесок місцевих акторів, а гібридна модель поєднує елементи як «зверху вниз», так і «знизу вгору». підходи, засновані на двозначності політики та конфлікті [15; 16; 20].

Лінійна модель. Лінійна модель передбачає, що коли політику сформульовано, очікується її впровадження. Ця модель стверджує, що після визначення «раціонального вибору» дії відбудуться впровадження, незалежно від його успіху чи невдачі. Зазвичай застосовувана в країнах, що розвиваються, ця модель відображає орієнтований на донорів характер політики, де фокус, як правило, зосереджується на раціональному формулюванні політики, а не на її фактичній здійсненності [4–6].

Інтерактивна модель. Інтерактивна модель припускає, що фактичні результати політики проявляються в міру впровадження. Ця перспектива визнає, що різні групи можуть виявляти проблеми на етапі впровадження, які вимагають адаптації, залежно від інтенсивності тиску та серйозності проблеми. Коли тиск здійснюється безпосередньо на осіб, які приймають

Таблиця 3

Застосування інституційної теорії до циклу політики України

Стадії полісного циклу	Застосування в Україні
Визначення порядку денного	Надання пріоритетів економічній стабільності, реформам управління та соціальній згуртованості
Формулювання політики	Розробка політики за участю міжнародних організацій та місцевих зацікавлених сторін
Впровадження	Забезпечення прозорості та ефективності виконання політики
Оцінка	Створення механізмів зворотного зв'язку для коригування політики

Джерело: систематизовано автором

рішення, ймовірність внесення змін зростає, тоді як тиск на рівні реалізації менш ефективний через делегування директив від осіб, які приймають рішення. Для успішного впровадження необхідно, щоб інституції та учасники володіли достатніми фінансовими, управлінськими, технічними та політичними ресурсами для врахування необхідних змін.

Модель зверху вниз. Модель «зверху вниз» починається з політичного рішення, прийнятого високопоставленими урядовцями, включаючи міністерських і політичних керівників, і оцінює ступінь досягнення цілей. Прессман і Вілдавський (1973) запропонували цю модель, а згодом вона була концептуалізована Сабат'є та Мазманіаном (1980), які окреслили різні етапи реалізації, наголошуючи на чітких і послідовних цілях для виконавців, адекватних причинно-наслідкових теоріях, що описують причинно-наслідкові зв'язки, юридично структурованих процесах впровадження, відданих і кваліфікованих посадових особах із впровадження та підтримці від груп інтересів [4–6].

Модель «знизу вгору». Цей підхід починається з визначення мережі учасників, залучених до надання послуг, і шукає точки зору місцевого населення щодо їхніх стратегій. Модель виступає за делегування більших повноважень на власний розсуд бюрократам на місцях, які, перебуваючи найближче до людей, відіграють вирішальну роль у реалізації політики.

Гібридна модель. Гібридна модель синтезує компоненти як «зверху вниз», так і «знизу вгору». Гібридна модель Метланда (1995) досліджує рівні двозначності та конфлікту, щоб визначити найбільш прийнятний підхід.

Аналіз післявоєнного відновлення, наприклад Німеччини після Другої світової війни та Балкан у 1990-х роках, дає цінну інформацію (табл. 4). Основні висновки включають: важливість міжнародного співробітництва та управління допомогою, роль інституційної стабільності в запобіганні невдачам управління, необхідність участі низів у політичних процесах [4–6].

Хоча інституційна теорія не є сучасною конструкцією, протягом історії її відстоювали різні вчені, наголошуючи на вирішальній ролі, яку відіграють інституції у формуванні політичного ландшафту та впливі на ставлення індивідів у державі. Традиційна парадигма інституціоналізму в царині політичних інститутів стверджує, що процес формування політики залежить від двох домінуючих типів демократії: мажоритарної демократії та демократії консенсусу. У мажоритарній демократичній системі влада зосереджена, а для впровадження політики використовується підхід зверху вниз, зазвичай за участю двох основних політичних партій. На противагу цьому консенсусна демократія характеризується пропорційною виборчою системою

та коаліційною структурою уряду. «Веймарська конституція» встановила надійну форму пропорційного представництва, втілюючи принципи консенсусної демократії. Законодавчий орган, відомий як Рейхстаг, складався з кількох політичних партій. Однак політичний інститут Веймарської республіки переважно відображав мажоритарну модель демократії, оскільки прийняття рішень регулювалося системою більшості, при цьому президент зберігав за собою повноваження призначати або звільнити канцлера у будь-який момент. [7, 10]. Це підкреслює, що політичний ландшафт Веймарської республіки відповідає класичній інституціоналістичній структурі. Незважаючи на це, традиційний інституціоналізм залишається актуальним, прикладом чого є внесок Френсиса Г. Каслса, який аналізує варіації політики через взаємодію політико-інституційних змінних і соціально-економічних показників. Його аналіз показує, що групи країн з аналогічними характеристиками демонструють різні процеси формування політики, явище, яке продовжує бути очевидним і сьогодні. Наприклад, такі країни, як Австралія, Сполучене Королівство та Сполучені Штати, які мають мовну схожість, насамперед приймають політику, яка надає перевагу приватним методам управління, зокрема Новому публічному менеджменту (NPM). І навпаки, скандинавські країни, включаючи Данію, Норвегію та Фінляндію, демонструють політику перерозподілу, яка різко контрастує з політикою Сполучених Штатів [17, 19]. Ця розбіжність особливо помітна у сфері політики вищої освіти, де ініціатори політики у скандинавських країнах виступають за відсутність плати за навчання, тоді як їхні колеги у Великій Британії, Сполучених Штатах та Австралії пропагують високу плату за навчання. На основі інституційної теорії та історичних уявлень пропонуються наступні рекомендації: 1) зміцнення інституційної легітимності; 2) Посилення бюрократичного потенціалу; 3) заохочення децентралізації; 4) інтеграція громадянського суспільства; 5) залучення міжнародної підтримки.

Висновки. Значення інституційної теорії в осмисленні процесу політики є однозначним. Розвиток політичного процесу залежить від діяльності державних інституцій, як стверджує інституціоналізм. Крім того, учасники, залучені до цих інституцій, відіграють ключову роль у формуванні інституційної структури, оскільки їхні дії відображають результати, отримані від інституцій. Важливо інтегрувати різні форми інституціоналізму на етапі визначення порядку денного та впровадження політики, оскільки кожен варіант пропонує унікальну інтерпретацію інститутів і різні методології для вирішення проблем. Тим не менш, необхідно визнати, що задоволення потреб населення є спільною метою інституціоналізму в рамках політичного процесу;

Таблиця 4

Аналітична перспектива та уроки історичних прецедентів

Країна	Ключові інституційні уроки
Німеччина (після Другої світової війни)	Сильні правові інституції та економічна політика (план Маршалла) забезпечили швидке відновлення.
Балкани (1990-ті роки)	Міжнародна співпраця та розбудова потенціалу місцевого управління мали вирішальне значення.
Японія (після Другої світової війни)	Партнерство між урядом і бізнесом сприяло економічному відродженню.

Джерело: систематизовано на основі джерел [20; 25]

таким чином, вирішення соціальних потреб повинно бути пріоритетним у офіційному порядку денному осіб, які приймають політичні та адміністративні рішення. Реалізація має відповідати моделі, розробленій для задоволення справжніх потреб, а не тих, що керуються індивідуальними чи політичними інтересами. Інституційна теорія має вирішальне значення для розуміння політичного процесу, оскільки державні установи керують його прогресом. Учасники цих інституцій впливають на їх ефективність, і під час визначення порядку денного та реалізації політики необхідне поєднання різноманітних інституційних підходів. Зрештою, спіль-

ною метою є вирішення соціальних потреб, які повинні бути пріоритетними особами, які приймають політичні та адміністративні рішення, у своїх стратегіях реалізації. Післявоєнна відбудова України має базуватися на надійних інституційних рамках. Інституційна теорія пропонує дорожню карту для розробки ефективних механізмів управління, які забезпечують стабільність, економічне відновлення та соціальну згуртованість. Прийнявши структурований політичний цикл і витягнувши уроки з історичного відновлення, Україна може побудувати стійку державу, яка служитиме своїм громадянам і забезпечуватиме своє майбутнє.

Список використаних джерел:

1. North, D. C. (1990). *Institutions, Institutional Change and Economic Performance*. Cambridge University Press. Retrieved from <https://www.cambridge.org/core/books/institutions-institutional-change-and-economic-performance/>
2. Acemoglu, D., & Robinson, J. A. (2012). *Why Nations Fail: The Origins of Power, Prosperity, and Poverty*. Crown Publishers. Available at: <https://www.crownpublishing.com/>
3. Ostrom, E. (1990). *Governing the Commons: The Evolution of Institutions for Collective Action*. Cambridge University Press. Available at: <https://www.cambridge.org/core/books/governing-the-commons/>
4. Williamson, O. E. (1998). The Institutions of Governance. *American Economic Review*, no. 88(2), pp. 75–79. Available at: <https://www.aeaweb.org/articles?id=10.1257/aer.88.2.75>
5. Hall, P. A., & Taylor, R. C. R. (1996). Political Science and the Three New Institutionalisms. *Political Studies*, no. 44(5), pp. 936–957. Available at: <https://journals.sagepub.com/>
6. March, J. G., & Olsen, J. P. (1984). The New Institutionalism: Organizational Factors in Political Life. *American Political Science Review*, no. 78(3), pp. 734–749. Available at: <https://www.cambridge.org/core/journals/american-political-science-review>
7. Pierson, P. (2000). Increasing Returns, Path Dependence, and the Study of Politics. *American Political Science Review*, no. 94(2), pp. 251–267. Available at: <https://www.cambridge.org/core/journals/american-political-science-review>
8. Skocpol, T. (1979). *States and Social Revolutions: A Comparative Analysis of France, Russia, and China*. Cambridge University Press. Available at: <https://www.cambridge.org/core/books/states-and-social-revolutions/>
9. DiMaggio, P. J., & Powell, W. W. (1991). The New Institutionalism in Organizational Analysis. University of Chicago Press. Available at: <https://press.uchicago.edu/>
10. Selznick, P. (1949). *TVA and the Grass Roots*. University of California Press. Available at: <https://www.ucpress.edu/>
11. Fukuyama, F. (2014). *Political Order and Political Decay: From the Industrial Revolution to the Globalization of Democracy*. Farrar, Straus and Giroux. Available at: <https://us.macmillan.com/fsg>
12. Rodrik, D. (2008). Second-Best Institutions. *American Economic Review*, no. 98(2), pp. 100–104. Available at: <https://www.aeaweb.org/articles?id=10.1257/aer.98.2.100>
13. Polanyi, K. (1944). *The Great Transformation: The Political and Economic Origins of Our Time*. Beacon Press. Available at: <https://www.beacon.org/>
14. Kaufmann, D., Kraay, A., & Mastruzzi, M. (2010). *The Worldwide Governance Indicators: Methodology and Analytical Issues*. World Bank Policy Research Working Paper. Available at: <https://papers.ssrn.com/>
15. Sachs, J. D. (2005). *The End of Poverty: Economic Possibilities for Our Time*. Penguin Books. Available at: <https://www.penguinrandomhouse.com/>
16. Huntington, S. P. (1968). *Political Order in Changing Societies*. Yale University Press. Available at: <https://yalebooks.yale.edu/>
17. Schmitter, P. C., & Lehmbruch, G. (1979). *Trends Toward Corporatist Intermediation*. SAGE Publications. Available at: <https://journals.sagepub.com/>
18. Tilly, C. (1992). *Coercion, Capital, and European States, AD 990–1992*. Blackwell Publishing. Available at: <https://www.blackwellpublishing.com/>
19. Rose-Ackerman, S. (1999). *Corruption and Government: Causes, Consequences, and Reform*. Cambridge University Press. Available at: <https://www.cambridge.org/core/books/corruption-and-government/>
20. Lijphart, A. (1999). *Patterns of Democracy: Government Forms and Performance in Thirty-Six Countries*. Yale University Press. Available at: <https://yalebooks.yale.edu/>
21. Levitsky, S., & Ziblatt, D. (2018). *How Democracies Die*. Crown Publishing. Available at: <https://www.crownpublishing.com/>
22. Sachs, J. (2012). *The Price of Civilization*. Random House. Available at: <https://www.randomhousebooks.com/>
23. Keefer, P. (2004). *A Review of the Political Economy of Governance: From Property Rights to Voice*. World Bank Policy Research Working Paper. Available at: <https://papers.ssrn.com/>
24. Mungiu-Pippidi, A. (2015). *The Quest for Good Governance*. Cambridge University Press. Available at: <https://www.cambridge.org/core/books/the-quest-for-good-governance/>
25. Ikenberry, G. J. (2001). *After Victory: Institutions, Strategic Restraint, and the Rebuilding of Order after Major Wars*. Princeton University Press. Available at: <https://press.princeton.edu/>
26. Easterly, W. (2001). *The Elusive Quest for Growth*. MIT Press. Available at: <https://mitpress.mit.edu/>
27. Sachs, J. D., & Warner, A. M. (1997). Sources of Slow Growth in African Economies. *Journal of African Economies*, no. 6(3), pp. 335–376.
28. Dreze, J., & Sen, A. (1995). *India: Economic Development and Social Opportunity*. Oxford University Press.
29. Sen, A. (1999). *Development as Freedom*. Oxford University Press.
30. World Bank. (2023). *World Development Report*. Available at: <https://www.worldbank.org/>